

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.

Hármentelen leveleket csak ismeretlen kézről fogadjunk el. Közveteket vissza nem küldünk.

Eladónévvel:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenéstől és naponta...

Hirdetési árak:

haly b... 12... 14... 16... 18... 20...

Hirdetési díjak:

1 ha álos... 8 kr., mind... 4 kr. Bélyegdíj... 30 kr. Nyitlőr... 15 krajczár.

A hecsez igazi oka.

Budapest, február 13.

(th.—) A véderő-törvényjavaslat elleni képviselőházi harcz immár letette álarczát: kitünt, hogy az nem a magyar államjog, nem a magyar ifjúság érdekében vizatik, hanem hogy az egyenesen Tiszta személye és állása elleni gyilkos mérgekkel átitatott támadás. Nagy lehetett a siker reménye, mert a két ellenzék egybevetett vállal harczolt azért: a szélsőbal, mely a dualistikus közös államrendszer elveti, az egyesült ellenzék, mely a dualismuskos s benne a hadsereg közösségének híve. A siker kiserőszakolásra együtt vadították a fővárosi serdületlen ifjúság és csöcselők szonvedéyleit s együtt boldították az ország közvéleményét. A siker pedig el fog maradni; a szélsőbalra nézve ez csak egy eredménytelen kétségbeesett kísérlettel több, s más jelentősége nincs; de kérdés, hogy a közjogi alapon álló ellenzék e botor harczával, mely a közjogi alapnak s vele együtt a dualismus keretében hazánk megalált biztonságának ártalmára válhatott volna, nem kompromittálta-e tekintélyét és kormányképességét mind a nemzet, mind a korona előtt?

A harcz sikere el fog maradni, mert a kormánypárt látja annak célját s még elhatározottabban sergeli vezére körül, mert tudja, hogy nem csorbítja az alkotmányjogot a javaslat 14. §-a midőn kimondja, hogy a meghatározott újonczjutalék számának fentartatása s a változtatás iránt a kormány köteles javaslatot terjeszteni a törvényhozás elé; nem alkotmányjog csorbítás ez, mert az a pont a tárgyalásból kikérülendő törvénynek csak tisztevényi jelententi. Az ellenzék is tudja ezt, de ott nem engedik magukat kapacztatni, hogy az országot tévesen s Tiszta ellen feldühítőleg kapacitálhassák. Tényleg néhány népgyűlés már az ő tévesztő információjukhoz képest határozott. A kormánypárt szükségesnek látván, hogy e népfelvezető áldatlan játéknak vége vessék. Tiszta elhatározta, hogy a szaka-

szak szövegét majd világosabbá teszi azon hozzáadással, hogy „az újonczjutalék számának e törvény általi meghatározása tíz évre érvényes.“ Ez által elvan véve a talaj az ellenzék népboldító szándéka alól.

Persze az ellenzék e miatti dühe ismét indiai üvöltésbe fog kitörni, mely hogy ismét álcázza magát, azt fogja magáról elhitetni akarai, hogy diadaltüvöltés Tiszának az ellenzék akarat előtti meghátrálása felett. Csak hadd játsza játékaikat s igazsága lapjaiban tovább az ifjúságát s a sopredéket - a komoly közvélemény látja, hogy a szakasz eredeti szövege a mostani hozzátételletel együtt sem mond mást és többet, mint ami eleve is benne foglaltatott.

Nöde még hátra van a 25. §. az önkénytesi intézmény szigorításáról, melynél a tartalékos tisztiz vizsgáló nyelvének kérdése is fölvetetett. A kormány mindjárt az általános vitában kimondta az ellenzék követeléseire, hogy a követelés a hadsereg védőképessége s a magyar ifjaknak a hadsereg intéző körében való megillető helyfoglalása érdekében történik, ami a vizsga nyelvét illeti, arról a törvényben szó nem jöhet, mert annak meghatározója a hadsereg vezénéléséhez, tehát a kiegyezési törvény által ő felsége számára fentartott praerogatívákhoz tartozik; de biztosította a kormány az országgyűlést, hogy a magyar ifjak érdeke s a magyar nyelv vizsgálás a hadseregnek adandó királyi új utasításokban benne lesz. Hogy a hadsereg közössége ellen törő szélsőbal a nyelv-kérdést a törvénybe akarta bevéteni, az érthető, mert ezzel a hadsereg-egységen mindjárt az első rés üttenék, de hogy vele a közjogi alapon álló egyesült ellenzék is egy követ fu, azt csak a hatalom-áhitás elvakultsága magyarázhatja meg. E szakaszra nézve Tiszta újra kijelenté, hogy a tisztizviszaga egyszerűsíteni, könnyíteni fog, s ő felsége nevében kijelenté, hogy a theoretikus részből magyar államnyelven tehető — a tankönyvek is magyarra fordíttatnak — a német nyelv csak anynyiból követeltetik, amennyire azt a szolgálat érdeke kívánja.

Ha az ellenzék még ezek után is folytatja eddigi áldatlan s közvesztélyes harczmodorát, az az ő baja lesz. A hatóságok dolga megakadályozni az ellen-

zék hatalmi érdekében neki boldondított tömegek elfajultató tüntéseit; ezt követeli alközbitonság érdekében. A kormány pártjának a képviselőházban s az országban az ellenzék harczához semmi köze; megáll rendületlenül Tiszta zászlója alatt.

A sorozás. A törvényhatóságok a törvény értelmében már befejezték az ez idei sorozáshoz szükséges előmunkálatokat és erre vonatkozó jelentéseiket jóváhagyás céljából a honvédelmi miniszter elé terjesztették. A miniszter — mint a „Bud. Corr.“ értesül — értesítette a törvényhatóságokat, hogy várják be a miniszteriumnak új, a legközelebbi sorozásra vonatkozó utasításait.

Uj tüntetés. Szerdán ismét volt Budapesten tüntetés: ezáltal azon a czímen, hogy a rendőrség elé állított „ifjúsági vezérnek“ adjanak előtételt. Egy sereg fiatal ember kiabálva, lármaza járta végig a főváros utcait s utóljára a rendőrség épülete elé ment: senki sem tudja milyen szándékkal. Hogy ez az utcai demonstráció magával vonzolt a tüntető fiatalemberek kivül, egész sereg utcai gyerkőcöt s a nagyváros utcai életének sok szalkját, az bizonyos; hogy a közösség nagy zöme elfordult tőle, hidegen nézte, sajnálta és röstellte, azt láttuk a törvényvéde konstátáljuk. A rendőrség palotája előtt a rendőrség szerügrasztotta a tüntetőket s vagy ötvenet közik elfogott, a kiknek kihallgatása késő éjszakáig tartott. Készen vagyunk rá, hogy eb benne ismét valami egetverő „merényletet“ fogunk látni a „személyes szabadság ellen.“ a kik azt hiszik, hogy a szabdság abban áll, hogy egy sereg jótörke legény ordítos hason tetszése szerint, felidőhessen (ha nem önszántából) a hozzáasorakozó gyülelés nép részéről esetleg s mint már történt is, tulajdon és biztonság ellenes merényleteket; de a polgárok nyugalmát és rendet kívánó szászereinek ne legyen meg ez a jog, hogy törvényes hatóságaitól az ily üszelmek erélyes s határozott megakadályozását megvárhassák! Mi nem vagyunk ebben a nézetben s bámeny nyire nem szeretjük is, ha a rendőrség s esetleg a fegyveres erő kénytelen lépési a közrend érdekében, azt tatrjuk, hogy a fellépés kikerülhetlen kötelesség, s a kik e miatt akár szabdságukban, akár kényelükben korlátoznak, tulajdonítsák azoknak, kik nem tudják megérteni, hogy egyszerű emlegestni az intézővnyek s törvények védel-

mét s keresni módot, hogy a törvényes tényező k akarata ellen az utcán szerezzük meg az eszközöket: a fogalmak oly aberrációja, mely csak a legküllemetlenebb kiabrándulásra vezetett. A törvényes közegek tartoznak a közrendnek azzal, hogy ez áramlat elhatalmasodását ne turrjék s ebbeli kötelességeik teljesítésében részükön van a törvényis, az igazság is s mindazok rokonszenve, a kik ezeket többretartják pillanatnyi pártiszen vedélyeiknél.

Különbben is a magyar főváros értelmisége, melyen szégyeneite a szerdai tüntetés. Szégyenelte azért, mert O Felsége a király éppen szerdán mondta meg Szilágyi koronőrnek azt, hogy reméli, hogy a tüntetések véget értek. És éppen szerdán jegyezte meg O Felsége a király Ráth Károly, a fővárosi polgármester előtt, hogy „fájdalma cny hitésére“ jött Budapestre.

E legfelsőbb ohajtasokat olvashatta minden ember a szerda esti lapokban. Mind illyóalis, mind megnevezhetlenül özudar választ volt tehát a szerda esti tüntetés, mikor a garázdálkodók vad lármaikkal a Ferencz József-terig mentek, hogy üvöltésük és siplármájuk behallatozott a királyi palotában!

Ezek éltetik a királyt? Es ezek abozu golják Tiszát?

En, ki tud itt kellelőleg becsmerlő szót találni azokra, a kik a király nyugalmát és gyászatát sem tudják tisztelni?!

A két ház küldöttsége a király előtt.

Budapest, február 13.

Ö Felsége a király ma délután 1 órakor fogadta a főrendiház és a képviselőház elnökségét, mely alkalommal a főrendiház nevében Szilágyi József koronőr elnök, a képviselőház nevében Pécly Tamás elnök adott kifejezést az országgyűlés két háza mely részvételének a király és a háza gyászában.

Ö Felsége válasza a főrendiház alelnökhöz következőleg hangzott:

Legbelsőbb köszönettel fogadom a főrendiháznak öszinte részvét érzelmait, melyeket Ön imént kifejtett.

Fájdalommal telt szívem csakis a Mindenhátba vetett bizalmam, imádozt Hitvesem, a Királyné részéről tapasztalt erős támasz s népem szives és valóban megható részvéte által-

találhat vigaszt s újabb erőt fejedelmi kötelemim teljesítésére.

Reményilem és elvárom, hogy feladatomat Magyarországom főrendi, hagyományos hűséggel eszentul is könnyeniti és szándékaim valósisát a Monarchia érdekében jóvőre is támogatni fogják.

Ö Felsége a képviselőház elnökének így válaszolt:

Mélyen meghatva még azon súlyos csapástól, mely atyai szivemet és a Monarchiát érte, öszintén köszönöm a képviselőház szives részvételének tolmácsolását.

Isten segítségével nem fogok lakadni kötelemim teljesítésében és elvárom, hogy kedvelt Magyarországom képviselőháza is e válságos időben, a helyzet köteleményeinek megfelelő bölcs és higgadt felfogással támogatni fogja szándékaimat és kormányomat, mely teljes bizalmamat bírja, mindnyájunk közös érdekében a háza s a monarchia javára.

Ö Felsége Szilágyi koronőről igen kegyesen kérdezősködött a beteg Vay Miklós báró főrendiházi elnök egészségi állapota felől s megbizta Szilágyt, hogy részvétét és névölzetét adja át Vay Miklós bárónak. A király végül ama reményének és bizalmának adott kifejezést, hogy a zavargások nem fognak ismétlődni.

Három millió többlet.

Arad, február 14.

Az 1888. év negyedik negyedéről szölet tegnap közzétett állapértári kimutatás szerint az e negyedik eredmény közel három millió forinttal kedvezőbb a mult év megfellelő időszakában elért eredményénél. Az állampénztárak negyedik negyedévi bevétel 1888-ban (október deczember) tettek 101,540,256 forint 48 kr, vagyis 4.712,362 frt 60 krajczárt többlet, mint 1887-nek hasonló szakában. A kiadások tettek az 1888-évi negyedik negyedben 88,229,175 frt 23 kr; vagyis 1,958,297 frt 39 krajczárt többlet, mint az 1887. év megfelelő időszakaiban. Tehát az 1888. év utolsó negyedében az eredmény 2,754,065 forint 14 krajzi jelen:ékany összegegel kedvezőbb,

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.

(Február 15.)

Sárosi Gyula elfogatása.

(Emlékirat nyomán.)

Közlő továbbá Imre úzenetének részleteit is, hogy megnyugtassa a magával küzdeni látzóit, ki végre így szólalt meg: — Önként jellektem? Higgyék oly igéreteknek, melyeknek sem előttem, sem előttem hitelle nem lehet? Önként nyujtsam a nyakam hóhérok bárdja alá? Oh barátom — folytató keserűen — feleded, hogy én vagyok az „Arany trombita“ szerzője; feleded, hogy még a nevetem is jól esett nekik felakasztani?

— Szerencsétlen! — viszonzá Sándorom nagy felindulással. — Te meg azt feleded, hogy mindez évekkal ezelőtt történt, s a viszonyok ma mégis sokkal enyhébbek, mint közvetlenül a forradalom után voltak. E mellett gondold meg, jobbat várhatasz-e, ha skaratod ellenre is elfognak s behurcolnak Pestre, mintha magad jószántából önként jelentkezel? Két rossz között van csak válsztásod, mert hiszen nyomodban vannak; s elfogatásod csak pillanat kérdése, nem okosabb-e tehát a két rossz közül a kevésbé rosszat választanod?

Ugy látszik, mintha a szerencsétlen nagy nehezen belátta volna végre sürgelő tanácsának helyességét; de oly soká húzta-vonta az időt, oly nehezen szánta magát rá az indulásra, hogy már délután két óra körül volt, midőn mindnyájunktól bucsút vett s csakugyan megindult.

— El ne felejtis egyenesen Ecséd felé tartani, az erdőnek — mondá férjem, melyen megölelve a távozót. — Uldözöd éppen ellenkező irány felől, Gyöngyösről jöhetnek csak s ha Ecsédnek tartsasz, nem lehetséges velök találkoznod. Sorsias kiszakítva magát barátja karjai

közül, nem felelt, hanem gyors léptekkel indult utjára, mintha felindulását akarná feljótunk rejtteni.

Rendülve néztünk valamennyien utána, meddig csak alakja látható volt; s a mely szomorúságot egyikünksem bírta lektudeni, mely az egész jelenet lefolyása alatt meg száilta lelkeinket.

— Oh Sándorom, szölek végre férjemhez, — hogy fog végződni e dolog, me'y mint most már világosan láthatjuk a szerencsétlen Gaszparios Kilián elfogatásának folytatása csak. O vonta vidékünkre a figyelmet. A kém a pap házához, éppen az ő elfogatása után szállította be magát, nélküle Sorsics a végítéletig itt elhetett volna, a nélkül, hogy felfedezék. S mi minden foghat még ezután következni.

Férjem még nem is válaszolatott, midőn udvarunkra kocsi hajtott be! Meglepetve sietünk az ablakhoz, hogy lássuk, ki lehet a váratlan érkező, s én legalább meg fagyni érezem minden véremet, midőn a kocsin a gyöngyösi polgármestert, Burik Zsigmondot, s mellette tíve Sorsicosot pillantám meg.

A szerencsétlen, férjem szívből jött báráti tanácsa ellenére, nem Ecséd felé tartott, hogy mielőbb Budapestre térédkdjék, hanem nekint ment a Gyöngyös fele nyuló szántóföldnek, s arra vette útját. Burik, ki őt elcsipetui koczogott ki két sovány gében, egyszerűre észrevelte s ráismert s bárátságos arozzal magához integaté a sem mi rosszat nem sejtő menekőt, — hiszen zsendárok nem voltak a kocsiján, — s maga mellé feltűni kérte, miáltal ravasz nyáásásgal kivette tőle, hogy az éjszakát nálunk tölté s mostonig ott volt.

— En is épen Vachott Sándorokhoz artok — viszonzá erre, — egy fél órai mulatás után majd onnan együtt indulunk vissza Gyöngyösre.

Sorsicosnak válaszolni sem volt még ideje, midőn a kocsi bejött az udvarra, mel-

líg pár peroczel ezelőtt hagyott el, s talán e pillanatban észbe jutott, hogy nagygyott vétkezett, hogy férjem tanácsát nem követte.

Benyitottak Sándorom szobájába mind a ketten. Burik hunyorgó mosollyal, mint a macska, midőn áldozatát ragadozó körmei között érzi, Sorsics leverten, mintha bálná és röstellen is tétét, új vigyázatlanságát előtűnk.

— Minek köszönhetjük a szerencsét? — kérdé férjem hidegen Buriktól.

— Hát csak régi öhajtasomat kívántam teljesíteni, — viszonzá még mindig hunyorgva, a kérdett, — tisztelőmet akartam tenni, már csak azért is, mert meg voltam győződve, hogy Sorsics, akarom mondani Sárosi urat itt fogom találni.

— On ezáltal úgy látszik a zsendárok szerepét vette át? — mondá Sándorom megvett tekintettel mérve végig az iszonyon hosszú osontos alakot. — Habár ily feladat alig egyeztethető a polgármesteri állással.

— Jaj, kérem alássan, régi példabeszéd már az, hogy szükség törvényt ront! — viszonzá álnok mosollyal a derék férfi. — Megesett a szivem a szegény zsendárok, kik e fertelmes időben másfél nap óta áznak-fáznak hasztalanul; mert hát kérem alássan, én igen érzékeny ember vagyok. Így történt, hogy elszántam magamat a kirándulásra ide, Réderre. — No de hála az égnek — tette hozzá farizeus módon fölmeresztve szeméit, — szerencsével jártam; nem fogok kudarcot vallani, bármennyi félelmet álltam is ki a rossz ut miatt.

— Ha már az uton rá ismert s elfogta a szerencsétlen, ki önmagát szándékozott följelenteni, mi ezébből hosta öt hozzáuk, hol asszonyok vannak, s ily jeleneteket nem néznek közönbösen? — kérdé férjem, a nélkül, hogy Burikot, ki még mindig állt, tiló helylyel megkínálta volna.

— Hogy foglyomat illő módon szállítsam rendeltetése helyére — viszonzá a kér-

dett, — felkérve annyiban uraságot szives közreműködését is, méltóztatnék a bírőhoz, a szokások kiserétért elküldenéi.

— Azt nem teszem — viszonzá Sándor határozottan. — Elfogatását nem akadályozhatom, de hogy én csak az ujjamat is mozdítsam iskolatársam és barátom helyzetének nehezítésére, arra sem én, sem semmiféle hatalom nem kényszeríthetnek.

— Ezt ököletes helyesen méltóztatik felfogni, — szölt elmés udvariaságot véve mondani az érdemes polgármester, hogy mérget enyhítse Sándorom ellenkezése miatt. — Hiszen majd elküldök hát magam, az eredmény, úgy hiszem, így is csak az lesz.

Míg Burik rendeleteit megtenni künn járt, férjem így szölt a magába mélyedt Sárosihoz, ki kereszbe font karokkal a szoba egyik szögletébe vonulva mozdulatlanul állott:

— Miért nem követted tanácsomat?

— Mert öült fejfel mást gondoltam — viszonzá östéten.

A polgármester megjelenése megzakította a további szövalást, ki Sándoromhoz fordult előbbi hunyorgásaival s következőleg szölt:

— A falusi örk, kikért elküldtem, azonban itt lesznek, — méltóztatnék kérem azalatt szintén befogatni s bennünket, természetesen satát kocsiján, bekísérni Gyöngyösre.

— Mi ezébből menjek ma én be? — kérdé férjem.

— Oh kérem, nem mint barátjának fogolytárs, arról szó sinos; hanem mivel e házban fogtuk öt el, mulhatatlanul szükségessé velünk együtt uraságotnak is bejőnnie. — Most Sándorom — szölek halkán férjemhez, felidültulva a különböző rázkodások hatása alatt, csakugyan bekísérlek, veled megyek én is. — Ezáltal elfogadom, mert nem nélkülözhetem kedves társaságotat — viszonzá ő

leirhatatlan fajótekinnettel. — Es az úgy ugy összebonyolódik, Mariskám, hogy nem tudom, miként szabadulunk következményeitől.

Fél óra mulva a szerencsétlen Sárosi Gyula, hiszen akkor már nem volt sztkésé álnévre — kocsin tilt a Burik Zsigmond oldalán, s mögötte és előtte vasvillakkal fegyverkezett falusi örk.

Mi, Sándorommal, saját kocsiunkon követtük őket.

Gyöngyösre érkeve, a polgármester neje kisirt szemekkel fogadott bennünket, mert Burik a saját házához hajtattott, hogy zsendárokat hívasson, s anuál nagyobb feltűnéssel szolgáltatassa át szerencsétlen foglyát.

Burikné zokogás kíséretében könyörgött Sárosinak: kövesse öt, a kert hátulso kapuján át kibocsátja, kísértse meg arra a menekülést.

— Hadd töljön fel az alávaló fogdmege, mire zsendárai ideérnek — szölt a régen elkeacerdott feleség, ki az egyszer életében kimondá nyiltan hogy minő embernek tartja.

Sárosi a jó és nagylelkű asszony ajánlatát annál kevésbé fogadta el, mert hiszen Burik ismerheti felesége jó szívet s tiszta gondolkodásmódját, s így azonnal kitalálta volna a dolgot, annyival inkább, mert a kert hátulso kapuja sem lehet előtö titok, onnan is visszahurcolta volna öt, e mellett védetlen nejjén bizonyosan szörnyü boszut fogott volna állni.

Sárosit bekicéérték tehát a zsendár-kaszárnyába, hol azonnal letartóztatták. Férjemhes csak néhány kérdést intettek, s szöla meghagyással boosáták el, hogy Réderől sehoval ne távozék, s a netaláni hívásra kötelességének ismerje ezonnal megjelenni. Ily elbocsátás félig meddig már felmutatta a fogházat is, a szörnyü új-épitlet börtöneit előtűnk, s mi östegdeden, leverve indultunk kedves otthonunk felé.

— vagyis közel 3 millióval, — mint a meg előző 1887. év megfelelő negyedében volt.

A bevételi tételek közt főleg azok bírnak különös érdekekkel, melyeknek állandó emelkedése örvendetes világot vet az ország közgazdasági, kulturális és kereskedelmi politikai haladására. Egyenes adókban befolyt az 1888. évi utolsó negyedében 35,253,537 frt, tehát majdnem fél millióval több, mint a megelőző év utolsó negyedében. — A „fogyszeres adók“ tétele 10,744,372 frt eredményt mutat fel, vagyis 1,845,329 fnyi emelkedést a megelőző évi utolsó negyedében szemben. A jogilletékek 600,033 ft. többletet eredményeztek, ellenben a „birtoknyeli“ tétel mely különben 2,626,125 frt tekintélyt öszeggel szerepel, csak csekély emelkedést mutat fel. A határám feltelei közül elért a legnagyobb eredményt 250,56 frt hozza volt az államnak. A dohányjüvedék 10,666,652 frttal szerepel, az eredmény 307,200 frttal nagyobb az 1887. évi utolsó negyed eredményénél. A sójüvedék örvendeten állandó emelkedést mutat fel: 1888. utolsó negyedében 5,287,174 frt volt, tehát 374,251 frttal kedvezőbb az eredmény, mint 1887. hasonló negyedében. A lakóadókat bevételek 11,479,48 frt volt az 1888. évi utolsó negyedében, ami 921,807 forintnyi emelkedést jelent az 1887. évi utolsó negyedével szemben. Az állami gépjármű 1,787,621 forintot szolgáltattak be az államkasszába, tehát 367,011 frttal többet, mint 1887 utolsó negyedében. Állami javak eladásából 2,421,036 frt folyt be, azaz 568,474 frttal több, mint az előző év hasonló szakában, ellenben az átmeneti bevételeknél 67,044 frttal kevesebb folyt be. Igen örvendetes a posta és távirat főtő emelkedő bevétele: 1888. utolsó negyedében 3,288,188 frt, kedvezőbb az 1887. évi utolsó negyedével szemben 125,005 frttal.

A kiadási tételek közül legelőször a közös kiadásokat említjük, melyek tíz millió 867,148 frttal szerepelnek, tehát 10,231 frttal kevesebb, mint 1887 megfelelő negyedében. Az államadók, költséghelyettesítés és örökösök, szőlő gazdaságok, maradvány és irványjüvedék megváltása összesen 118,067 frttal többet igényeltek, mint az 1887-iki utolsó negyedben. A Tisza-szeged költsége, mely 1,026,285 frttal szerepel, 13,642 frttal igényelt többet, mint az 1887-iki évi megfelelő negyedben. A Tisza-vidéki vasút megváltása, mi 510,366 frttal szerepel száz nyolcvanezer 521 frt több kiadást igényelt. Örvendeten eszöken a vasúti kamat biztosítás, mely 1,282,292 frttal rugvány, a múlt év negyedében 373,497 frttal okozott az államnak kevesebb kiadást.

A horvát autonomia a múlt év utolsó negyedében 170,680 frttal kisebb összeget vett igénybe. Igen jelentékeny emelkedést mutatnak föl a beruházások az államvas utaknál, az 1888. IV. negyedében azok 55,962,226 frtot igényeltek, az 1887. ugyanazon szakához képest tehát 3074,582 frttal többet, úgy szintén az állami gyárak, melyek 25,927,8 frttal többet költöttek, mint 1887. év ugyanazon szakában. Az állami közigazgatás valamennyi ágában jelentékeny megtakarítás mutatkozik, így csak a honvédelmi tárcaánál, mely 1725,151 frtot költött ez alkalommal az 1887. év ugyanazon szakához képest 1544570 frnyit megtakarítás mutatkozik.

Az 1888. év IV. negyedének mérlege tehát kedvezőbb 2754065 frt 20¹/₂ krral, mint az 1888 év I. negyedének mérlege kedvezőbb 23710156 frt 06¹/₂ krral, tehát az 1888 év

mérlege 2664221 frt 27 krral kedvezőbb.

E kimutatás bizonyára kitűnő benyomást fog gyakorolni a világpiacra, és a midőn a magyar pénzügyek iránt mindenütt nyilvánuló bizalmatosak fokozni fogja, kétségkívül járadékainak folytonos és rohamos emelkedésében is éppé örvendeten, mint igazoltan kifejezésre fog jutni.

KÜLFÖLD.

— Bismarck utóda. A Breslauer Zeitungnak ugyanazt írják Berlinből. A mit a Hamburger Nachrichten már jelentett, hogy Bismarck herceg utódját csakúgy Walderssee tábornok van kinevezelve. Nagy feltűnést kelt Németországban az utód kérdésének feszegetése. Némely körben azt hiszik, hogy sajtóképen Walderssee ellen irányul a hírlapok közleménye, mert az bevezetése a Walderssee elleni hírlapi háborúnak.

A Bratiano kormány vad alá helyezése. A Bratiano-kormány vad alá helyezése vonatkozó indítvány tárgyalását már megkezdte a kamara. Mint Bukarestből jelentik, a tárgyalás, melyet a közvélemény élénk figyelemmel kísért, úgy látszik, igen szenvedélyes lesz. Azt hiszik, hogy a képviselőház az indítványozott főbb vádpontok közül néhányat el fog ejteni, ellenben enquete-bizottság alá állítja a Bratiano-miniszteriumot, mely bizottság meg fogja vizsgálni, mennyiben terheli felelősség az egyes minisztereket. A képviselőház folytatja a tárgyalást.

LEGUJABB POSTA.

Kossuth levele. Kossuth Lajos hosszabb és rendkívül érdekes levelet intézett Helyi Ignác képviselőhöz. A levél annyira magánjellegű, hogy egyszerűen nem hozható a nyilvánosság elé, azon helyzetben van az „E-s“, hogy egyes részleteit a következőkben ismerteti:

Kossuth nagy érdeklődéssel az szakadtan figyelemmel kísérte a véderőjával fellett lefolyt vitát. Nagy elismeréssel szól az ellenek „dicsőöségei parlamenti viadaláról.“ Maga is szándékosan a nagyfontosságú tárgyban nyilatkozni, de aztán észszerűnek találta bevárni a fejleményeket a közbejött tragikus esemény folytán.

Ez eseményről, ismert inkompatibilitási elvénél fogva, politikai szempontból nem szól, de mint ember — úgy ir — megilletődéssel értettől róla s öszinte részvételt érez a tragikus esemény felett, mely csakúgy megrendíté szerezteletlenség a családra. Ha reá kellene mutatnia, hogy hol kereshető a vigasztalódás, azt kellene mondania: hogy az atya keressen vigaszt az uralkodó hivatásában, s mint Lucius Emilius Paulus Róma népéhez a forumon, mondja: shanc eladem domus meae vestra felöltés consolatur.

Nagy hazánkba, mint e levélből értesülünk, jó egészséges van, s habár lassabban s gyakori megszakítással, mégis folytatja „Iratái“ rendezését.

— Orosz-francia viszonyok. Oroszország Franciaországhoz való közelkedésének jelei bizalmatlanságot keltek Berlinben. E jelekhez tartoznak: az orosz kon-

verzió már jelentett folytatása, bízva abban, hogy francia pénzügyierők mellette lesznek. A második jel az hogy Turkesztánban és a Kaszin tul levő tartományokban Oroszország megnyitotta az utat a francia kereskedelemnek. Ez lesz a válasz az angol peresa egyezményre.

— Milán és a radikálisok. Belegrádóli jelentik 13-ik kettel: Szerbiában nagy meglepetést kelte, hogy Milán király hirtelen megsejtította a tárgyalásokat a radikálisokkal a kormány alakítása végett, mert azt hiszik, hogy a király visszavonulása azt mutatja, hogy fél a radikálisoktól. Udvari körökben azt beszélik, hogy azért szüntette meg a tárgyalásokat a radikálisokkal, mert messze elágazó öszeszküvést fedezett fel, melyben a radikálisoknak is részük van.

A ma esti hírek szerint egészen bizónak mondják, hogy Krisztics még sokáig fog kormányon maradni, sőt lemondását nem is fogadják el a király.

— Cseh oktatások. Az öszes cseh lapok Carnierinek Deak Ferenczről írt német tanulmányával foglalkoznak. A „Politik“ kijelenti, hogy Magyar országban a magyar nyelv lett az államnyelv, jóllehet a népesség nagyobb része nem magyar. (De nem is egyetemes nemzeti ség!) De Deak maga volt az, aki rögtön egyezményt kötött a horvátokkal. Egy bécsi Deaknak eszerint azonnal a csehokkellott volna egyezséget kötni. A cseh és lengyelek a Lajtán innen (t. i. Csehországtól számítva) dicák multú régi történeti népek s magasabb fokú államnak, mint a románok és szerbek; a mi tehát Magyarországnak, ha nem is igazságos, mégis lehető volt itt sem nem igazságos, sem nem lehető. Ha egy államférfi néha igazságtalan ságra törekvő, ha nem akar fantazias lenni, lehetetlen soha nem szabad akarnia.

A „Narodni Lysty“ azt mondja, hogy cseh rövidítés volna, ha a Taaffe-rendszer elleni támadás még nagyobb aggodalomra szolgált volna okot e miniszterium fenmaradását illetőleg s a cseh képviselők még jobban elismernének a nemzeti jogok és polgári szabadságok védelmében. A cseheknek meg kell mutatni, hogy a cseh nép állása nem a miniszterium kegyén alapul s hogy a német Kossuthisták fenyegetéseit a cseh nép pozíciójának ezer éven át bizonyított ereje ellenulynozni.

Az
„ARADI KOZLÖNY“
(Megjelen mindennap)
Előfizetési feltételei.
Melyben házhöz hordva:
Ngy évre 36 frt — kr
Fél évre 18 frt — „
Negyed évre 9 frt — „
Egy hóra 3 frt — „
Vidékre szétküldve:
Ngy évre 14 frt — kr
Fél évre 7 frt — „
Negyed évre 3 frt 50 — „
Egy hóra 20 — „
Felkérjük együttal lapunk azon előfizetőit kiknek előfizetése deoz végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megteszték s a veskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatala.

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

„Az aradi közlöny“ számára franczából fordította: —
W. Ph.
(42. folytatás.)

Dani egy percze gondolkozni látszott s aztán lassabban folytatta: —
— Maxim, egyedül te tudod az én dolgomat a világon! Előtted nincsen titkom. Vannak sokkal régiebb barátaim, igaz, de nincs egy sem, kibe annyi bizalmat helyeznék, mint benned. Különben is ezek az én régi barátaim, tengerészek, mint magam, és így napról-napra ki vannak téve annak az eshetőségnek, hogy isten tudja hová vetődjenek. Nekem egy biztos, odaadó, tapasztalt férfitra van szükségem. A ki okossága mellett abban a helyzetben van, hogy nem fogja elhagyni Páriszt. — Maxim! Akarsz te ez a férfi lenni?

De Brévan, a ki kinyújtózkodva ült a teteülben, felegyenesedett és kezét a szívére tette: —
— Köztök Dani — szölt — az eskük szükségtelenek, ugy-e? Tehát egyszerűen azt mondom neked, számíthatz reám!

— Ez saámitok is! — kiáltott fel Dani — igen, vakon, feltétlenül! Es arról rögtön adok neked egy kétségtelen példát! Dani e szavak után keresni látszott alkalmas szavakat és végül hirtelen mondta: —
— Ha kétségbeesve is hagyom el házámat ez csak azért történik, hogy Henriette ellenségeink közt hagyom hátra, Mennyi üldözésnek lesz ő kitéve! Megfátja a vérem, ha erre gondolok! Hogy olyan nagyon ragaszkodik miss Brandon az én távozásomhoz, valami sötét tervet kellett, hogy kibogdoljon.

E szavaknál Dani hangja kissé elakadt, de erőt véve magán folytatta: —
— Tehát Maxim, téged kérlek fel, hogy Henriette vigyázz. Reád bízom őt, a mint rábíznám testvéremre vagy bátyáma, ha volna egy!

De Brévan szólni akart, hogy ellenvétést tegyen, de Dani nem engedte szóhoz jutni.

— Hogyan és miként érdőködhetsz de la Ville-Haudry kiaszonyi felett, azt mindjárt meg fogom neked mondani este

NAPTÁR.

Február 15. Péntek. Róm káthol. naptár: Faustín és Jov. Prot. naptár: Faustín Görög-óros naptár (február 8.) Saim. és Anna. Nap kél 7 óra 8 perczek, nyugszik 5 óra 22 perczek.

Február 16. Az aradi tornayösület 10 évi fennállásának ünnepe.

Február 17. Az aradi hadastya-egylet évi rendes közgyűlése d. u. 2 órakor. (Uj városháza.)

Február 17. Az aradi iparosok betegsegélyző és tometközi egyletének húsz évi fennállási ünnepe, hangversenyyel, társasvacsorával és tanösvényekkel egybekötve. („Vas“ szálló.)

Február 24. Az aradi polgári lövészegetlet évi rendes közgyűlése a városházán d. e. 10 órakor.

Február 24. Az eloki takarékpénztár évi rendes közgyűlése. — A pécsai takarékpénztár évi rendes közgyűlése.

— A „Költsey-Egyesület“ nyilvános könyvtára (Költsey-utca 3. szám.) nyitva van kedden és szombaton d. u. 3-4-ig, és pénteken d. e. 11-12 óra között.

HIREK.

ARADES VIDEKE.

— Részvétirat a trónhoz. Aradváros köztörvényhatósági bizottsága a multkoriban megtartott rendkívüli közgyűlésen elhatározta, hogy a Rudolf trónörökös váratlan elhunya feletti részvétnékn jegyzőkönyvileg ad kifejezést s est a belügyminiszterium utján közli ő felségével és Stáfnia főhercegnővel. A részvétirat igen díszes kiállítású lesz. Lengyel Lipót helybeli könyvnyomász kaligrafiai intézetében készített, a hová az iratot tegnap küldte át a polgármester.

— A szünügyi bizottság ülése. Aradváros szünügyi bizottsága tegnap délután 4 órakor ülést tartott, a melyen Fábrián László főispán elnöksége alatt jelen voltak: Sálacz Gyula polgármester, Háasz Sándor, Schuster Illés dr., Müller Károly, Múlek Lajos dr., Szalay Antal, Lukácsy Miklós, Mosonyi Károly szünigárgató, Varjassy Lajos jegyző. Megnyitátrán az ülés, jelenléte főispán előadja, hogy ez alkalommal többek kérelmére hívta öszse a szünügyi bizottság tagjait, miután rendszeresen ilyen időben szoktak történni a szünjárulétnál a személyváltozások s talán a bizottság szűkösgeinek tartja, hogy Aradváros közönségének igényéhez képest a szünjárulétnál egy személyzetben, mint esetleg másban változtatást kell tenni. Múlek Lajos dr. helyeseli az ülés összehívását, mert jobb minél előbb gondoskodni arról, hogy a jövő évben Arad tökéletes, jó és hozzáértő szünjárulétnal kapjon. A dolgot annál is inkább sietős, mert a használhatóbb tagokat rendszeren ilyenkor elkaphatják az igárgatók. Ő maga részéről méltányolja ugyan az aradi szünigárgató s társulat buzgalmat, de kénytelen kinyilatkoztatni, hogy az ideit évd a legkisebb várakozást sem elégtli ki. A repertoárban semmi érdemesség, semmi új; tagokban, de különösen a férfiakban nagy a hiány. Tisztelet, becsület, vannak jó erők is, de mivel a szerepkörök nem lehet alkalmasan betölteni, az öszszjátékos rossz s a legszigorubb kritikát provokálja. Azon kívül most rendszeren régi, le-

játszott darabok vannak műsoron, melyek bár a kármilyen jók is, de kevésé képesek felkeltetni a közönség érdeklődését. Mosonyi szünigárgató előadja, hogy ő mindenben alá veti magát a szünügyi bizottság intézkedésének, de nem látja beigazolva, hogy a szünjárulétn a műsor ellen kifogást lehetne emelni (?) Igaz, vannak ugyan kisebb hiányok, de általában nem lehet panaszra sem a bizottságnak, sem a közönségnek (!) Gondoskodott arról, hogy az új darabok mind színre kerüljenek, csak azokat nem hozta színre, melyek megbuktak (?) Szerinte jól be van töltve minden szerepkör, sőt némelyikre jó két erő is van. (?) A társulat első helyet foglal el a vidéken (!!!) Mindenesetre igyekezni fog, hogy a jövő szezonban minden helyre hozzon s olyan társulatot, sze replőket állítson öszse, a mely Aradváros műgyöinekn minden tekintetben megfelel. Lukácsy Miklós megjegyzi, hogy az igárgató bizony alig adott valami újat. Mikor kerülnek színre a szünigárgatók? Két-három év óta 11 olyan új darab került színre Budapest, a melyeket Aradon még nem látnak. Hol vannak ezek? Aztán, hogy minden szerepkörre nincs elég erő, legjobban mutatja az a körlmény, hogy a direktorium „Faust“ Margitját Medgyassay Evelinnel játszatták el? Ő csak nem való erre a szerepre! Hozhatna még fel több ilyen példát is — Hogy a szünjárulétnal rossz, a szünügyi bizottság tagjait támadják meg. Szerencséséje Mosonyinak, hogy a sajtó olyan jóakaratalag, anny nyi elnézéssel gyakorolja a kritikát. Hogy a repertoár rossz, arra még csak azt jegyzi meg, hogy a „Eg évr“ például ugyanazon bérlőkre szezonban már nyolcszor esett. Müller Károly védelmezi az igárgató s a szünjárulétnál, a mely későn szervezkedett a ezt tekintve nagyon is kielégítő (?) Azt sem tartja helyesnek, hogy a szünjárulétnál, előforduló változások most már publikálják. Ezt el kell utkolni különösen azon tagok érdekében, kik távozni fognak, nehogy az idei szezon végén szekturának legyenek kitéve. Sálacz Gyula polgármester előadja, hogy a szerződés értelmében az új névsort az igárgatóknak csak majd augusztus hóban kell előterjesztenie. Hisz, hogy ha most nem is egészen kielégítő, megfelelő a szünjárulétnal, meg a repertoár, de a jövő szezonban, mikor az igárgató már szebadában szervezkedhetik, olyan lesz. Hogy az újdonságokat most nem mutatja be, az talán politikából történik, mert ilyenkor még közönség a színházba, de szezon vége felé a látogatók már gyűrűlnek. Múlek Lajos szerint sok a hiba a szünjárulétnál, a mik ellen a sajtó is többször kitör. Fel kell hívni a direktort, hogy ne csak a jövő évre hanem az idei szezonra is egészítse ki a társulatát és gondoskodjék

Egész uton alig váltánk néhány szót. de a közös ülésén oly közel simultunk egymáshoz, kezemet Sándorom karjába öltve, oly erősen szoritám azt magamhoz, mintha ezáltal a megváltás ellen töle, örök időkre biztosíthatam volna magamat.

Nemcsak Bédén, hanem egész Gyöngyös vidéken leverőleg hatott a Sárosi elfogatása, s talán még inkább az a körülmény, hogy épen nálunk fogták el. Férjemet maga a főbíró is szeretne volna megmeníteni. Ezért történt, hogy a saadarak mindennél előbb jártak-keltek és kutattak, mint a hol tulajdonképen kezdenők kellett volna, s ha Barik megbízás nélkül nem vág a dolgba, Sárosinak bizonyosan hílt helyét találják Bédén és a szerencsétlen végre mégis eljutott volna szerencsésen Pestre.

A polgármesterre gyalázatos tette után nem diadóság, mint reményl, hanem közmegvetés várt. Nemsokára állásától is fölmertették, s neje, kit a szűgyen férje miatt, s a bánat önnön szerencsétlensége érzetében, lassanként már régen emésztett, idő előtt elhalt, ama keveseknek, kik őt közelebből ismerték, öszinte fájdalomra Barik pedig, mintsem semmi tartalékja többé nem volt, mi a tisztesség útjára intené, végkép elaljasodott, ivásnak adta magát, eltékozolta a mije volt, s néhány év múlva, a mint becsúlik, egy hideg novemberi reggelen egy szemét dombon találták meg.

A kigyó arcon ember, mint később Vahot Imrértől hallánk, megtette Pesten, az illető helyeken jelentésit, mire Sárosit a fővárosba szállították, s körülbelül két hét úgy folyt el, látszólag jégalább, Bédén, mintha semmi sem történt volna.

A napok mint rendszeren repültek egy másután, de megnyugodni s felvidulni semmikép sem tudtunk. Vigasztalgtam olykor Sándoromat.

— Hiszen — mondtam neki, vidőn kön semmiféle politikai öszseszküvések nem történtek. Maga szűgyen Sárosi is, mint bé ké nyelvtanár és iskolatartó működött. s ha a társaságban poharasán közben eldánolt is olykor néhány buskomoly hasafias dalt, vagy vigyázatlanul elárulta kiletét, ez bñdül csak nem róható föl, s a legkegyetlenebb haditörvényészek is bizonyosan elnézi a forradalmár régebbi terveit s újabb magaviselete szerint hozza felette ítéletét.

— Csak az öreg Gaszparics Kiliánt meg nea stogatta volna — jegyzé meg férjem. — A szerencsétlen, mint hallám, titkos levelezéseket folytatott, s lefoglalt iratai, mint mondják, lázító eszmékkel vannak telve, melyeket nem ok nélkül jegyez getett.

— Hiszen az kétségtelenül baj az örege nézve — vizomzám férjemet nyugtatva — de Sárosira, vagy épen reánk, kik az öreget soha nem is láttuk, csak nem tartozik? Sárosi vagy mi csak nem lehetünk felelősök az öreg Gaszparics Kilián rajongásaiért?

— Igaz, kedvesem — mondá Sándorom. — De szűgyen Gyula különben is kompromittált egyéniség volt, hiszen „Arany trombitája“ még nincs elfelejtve.

E szomorú eseményeknek azonban még röszebb következménye volt a Vachot Sándor oszlódjára, mint Sárosi Gyulára. Est Csehországba száműzték, honnan pár év múlva visszakerült. De Vachot Sándor, kit szintén ocsodörök huzcoltak el éjjel, mert költő-társra hozza menekült, lelkiileg megtört a börtönben s korán meghalt. Fialat nőt és kis gyermekét hagyva maga után a bizonytalan jövőnek.

te magad is többször elmondád nekem ...

Ez egy mindig eleven és érzékeny seb volt, a mit Dani érintett.

— Az igaz, — szölt Brévan. — ha többi barátainkhoz hasonlítom magamat, nagyon is közepes gavallér vagyok.

Dani nem vette észre az e feleletből kihangzó keserűséget. — Tegyük fel, — mondá, — hogy egy perczen de la Ville Haudry ki asszony érdeke egy bizonyos — talán nagyon is nagy összeget igényel. Bizonyos vagy benne, hogy ezt mindig a fiókodon találod és rendezkedez az azzal anélkül, hogy zavarba jőjj?

— Ah, te nagyon is sokat kívánsz tőlem! Vannak azonban barátaim! ...

— Ete hozzájuk fordulni és kitenéd magad értemet annak a megaláztatásnak, hogy esetleg ismét frázisokká vissza utasítsanak? Ert nem tudám eltérni! — szörnyöködött öszintén Dani.

— De biztosítalak ...

— Engedj beszélnem és meg fogod látni, hogy nem felejtettem el semmit. Az igaz, hogy az én vagyonom is szerény, de ha azt pénzre teszed, abba a helyzetbe hollak, hogy minden eshetőséggel dolgozhass. Aujban vannak birtokaim, 250-300.000 forintra becsölve. Eladom azokat.

Brévan nagy szemeket meresztett: Te ezt megtennéd? — dadogta.

— Igen, jól hallottad. Eladom. Kivéve azonban az apai házt és az előtte lévő kiserkót a gyümölcsösös, valamint a majorral együtt. Ebben a házban éltek és haltak meg atyám és anyám. A gyümölcsös és a major az első birtokrészek voltak, miket szűgyen atyám vett meg a királytól pénecsekéjéből. Nincsen ott egyetlen öröngy sem, melyre verjétké ne hullott volna. Ez azért előttem, de a többi ... hadi menjen!

— Es te azt reméled, hogy 3 nap alatt eladod az egész birtokot?

— Természetesen, hogy nem. De itt vagy te ...

— Es én mit tehetek?

— Engemet helyettesíts! Egy oka mányt hagyok neked, melyben a birtok neve feljhatalmat biztosítok neked!

(Folytatás következik.)

